

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága  
mint felülvizsgálati bíróság  
Pfv.III.20.285/2010/12.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr.Dévényi György ügyvéd által képviselt I.r.,II.r., III.r. és IV.r. felpereseknek a jogtanácsos által képviselt I.r. és a felülvizsgálati eljárásban a dr.Kiss Ferenc Kálmán ügyvéd által képviselt II.r. alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Fővárosi Bíróságnál 6.P.23.646/2004. szám alatt folyamatban volt és másodfokon a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.21.095/2009/6. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperesek részéről 175. és a II.r. alperes részéről 174. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2010. évi november hó 3. napján megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részét teljes egészében hatályon kívül helyezi és a Fővárosi Bíróság 6.P.23.646/2004/160. számú kiegészített ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I.r. alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felpereseknek 100.000 (Egyszázezer) forint együttes fellebbezési és felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 nap alatt fizessenek meg a II.r. alperesnek 100.000 (Egyszázezer) forint együttes fellebbezési és felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi az I.r. alperest, hogy külön felhívásra térítsen meg az államnak 558.000 (Ötszázötvennyolcezer) forint együttes fellebbezési és felülvizsgálati illetéket, míg a fennmaradó illetékeket az állam viseli.

I n d o k o l á s

Az I.r. felperes 2003. május 23-án motorkerékpár vezetőjeként súlyos sérülésekkel járó közlekedési balesetet szenvedett, amikor a vele szemben levő forgalmi sávban haladó Opel Astra típusú gépkocsi vezetője az ő forgalmi sávjában, a záróvonal mellett parkoló, ismeretlen személygépkocsi kikerülése során áttért az I.r. felperes haladási sávjába és ott az I.r. felperes motorkerékpárjával összeütközött.

Az Opel gépkocsi vezetője ellen büntetőeljárás indult, és a büntetőbíróság jogerős ítéletével megállapította a KRESZ 35. §-ának (1) bekezdésében foglaltak megsértése miatt a bűnösségét közúti baleset gondatlan okozásának vétségében. Az ítélet szerint a balesetben az I.r. felperes is közrehatott, mert egy keréken, nem az útviszonyoknak megfelelően közlekedett.

Az I.r. felperes e balesetből eredő vagyoni és nem vagyoni kárait érvényesítette az Opel gépkocsi felelősségbiztosítójával az I.r. alperessel, és a szabálytalanul parkoló, ismeretlen rendszámú gépkocsi károkozása folytán a II.r. alperessel szemben és az egyetemleges marasztalásukat kérte. A II.r. felperes az I.r. felperes házastársaként, a III-IV.r. felperések pedig a gyermekeiként nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérték mindét alperes kötelezését egyetemlegesen.

Az I.r. alperes a kereset elutasítását kérte, de legalább kármegosztás alkalmazását arra hivatkozással, hogy az I.r. felperesnek motorkerékpár vezetésére nem volt engedélye, bukósisak nélkül, egykerekezve, simára kopott gumikkal, világítás nélkül közlekedett, így a motorja irányíthatatlan volt és ez hozzájárult a baleset bekövetkezéséhez.

A II.r. alperes ugyancsak a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a baleset bekövetkezéséért egy ismeretlen, parkoló autó üzembentartójának felelőssége folytán a helytállási kötelezettsége nem áll fenn.

Az elsőfokú bíróság kiegészített ítéletével kötelezte az I.r. alperest 6.755.172 forint vagyoni kártérítés és kamata, valamint 4.500.000 forint nem vagyoni kártérítés és kamata megfizetésére az I.r. felperes részére. Kötelezte továbbá 2009. március 1-jétől havi 8.000 forint járadéknak háztartási többletköltség címén való megfizetésére. Az I.r. felperesnek az I.r. alperessel szembeni keresetét ezt meghaladóan, míg a II.r. alperessel szembeni, és a II-III-IV.r. felperések keresetét teljesen elutasította. Indokolásának lényege szerint a balesetet az I.r. alperes biztosította okozta azzal, hogy átment a motorkerékpár forgalmi sávjába anélkül, hogy meggyőződött volna arról, szabad-e ez a sáv. Magatartásával nem adta meg az elsőbbséget a motorkerékpár vezetőjének, és ezzel a baleset okozójává vált.

Az elsőfokú bíróság nem állapította meg a balesetben az I.r. felperes közrehatását, mert az egy keréken való közlekedést nem látta bizonyítottnak. Azt megállapította ugyan, hogy az ütközés idején a motorkerékpár eleje nem a földön volt, de az Opel gépkocsi előtt haladó gépkocsi vezetőjének a büntetőeljárás során tett tanúvallomása alapján az I.r. felperes egy keréken való haladását nem állapította meg. Annak pedig nem tulajdonított jelentőséget, hogy az I.r. felperesnek nem volt a motorkerékpár vezetéséhez engedélye, illetőleg a hátsó kerék kopott volt, vagy kivilágítatlanul közlekedett. A bukósisak használatának tényét az elsőfokú bíróság megállapította.

Az I.r. felperesnek a II.r. alperessel szembeni keresetét az elsőfokú bíróság elutasította. Kifejtette, hogy a parkoló gépkocsi nem veszélyes üzem akkor sem, ha tilos helyen parkol. Nincs jelentősége annak, hogy az Opel vezetője miért haladt át a motor forgalmi sávjába.

A II-III-IV.r. felperések keresetét azonban elutasította az elsőfokú bíróság, mert megállapította, hogy a II.r. felperes a baleset után egy évvel, 2004-ben kötött házasságot az I.r. felperessel, annak egészségi állapota ismeretében. A baleset napja a kár bekövetkezésének napja, akkor pedig a házasságuk még nem állt fenn, az utólag kötött házasság pedig nem eredményezi visszamenőlegesen az okozati összefüggés megállapítását. A III-IV.r. felperések pedig 2004-ben, illetőleg 2007-ben születtek, náluk nem állapítható meg olyan élet-elnehezülés, amely a balesettel okozati összefüggésben állana. A III.r. felperes születésekor azonban az I.r. felperes még súlyosan rossz egészségi állapotban volt, erre figyelemmel a gyermek-gondozással kapcsolatban többletköltség merült fel, de az az I.r. felperes kára, amelyet a bíróság az ő részére ítélt meg.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét részben megváltoztatta, és az I.r. felperes javára a vagyoni károk pótlására megítélt 6.755.172 forintot 2.662.070 forintra és kamatára, a járadék összegét havi 8.000 forintról 3.200 forintra, a nem vagyoni kártérítés összegét 4.500.000 forintról 1.000.000 forintra és kamatára leszállította, és módosította a perköltségről, valamint az illetékről szóló rendelkezéseket is. Abban egyetértett az elsőfokú bírósággal, hogy a II-III-IV.r. felperések nem vagyoni kártérítésre nem tarthatnak igényt, így a keresetüket elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezést helybenhagyta.

A baleset bekövetkezésének körülményeire az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a gépjármű-szakértői vélemény és az I.r. felperesnek a büntetőeljárás során tett tanúvallomása alapján módosította és kiegészítette, és megállapította, hogy a járműveken nem ilyen ütközési nyomok és rongálódások keletkeztek volna, ha az I.r. felperes két keréken közlekedik. A büntetőeljárás során az I.r. felperes előadása, valamint a büntető ítélet és a rendőrségi szemle jegyzőkönyvének a szakértői véleménnyel együttesen történt

mérlegelése alapján azt állapította meg, hogy az I.r. felperes egy keréken közlekedett a baleset időpontjában. Miután a szakértői vélemény szerint az ütközés fékezéssel és kormányozással elkerülhető lett volna, a kormányzási manővert azonban az egy keréken való haladás lehetetlenné tette, így az I.r. felperes azért nem tudta kormányzással elkerülni a balesetet, mert a motorja instabil és irányíthatatlan volt. Az I.r. felperesnek az ütközés előtti két keréken való haladására nem fogadta el az Opel gépkocsi előtt haladó gépkocsi vezetőjének a büntetőeljárásban tett tanúvallomását. Az I.r. felperesnek az ütközéskor való egy keréken haladása tényét és emiatt a balesetben való közrehatását a másodfokú bíróság megállapította.

Álláspontja szerint a záróvonallal mellett szabálytalanul parkoló, ismeretlen gépkocsi a veszélyesség állapotában volt, az ott parkolása akadályozta a forgalmat, és ez tette szükségessé, hogy az Opel vezetője a kikerülése érdekében átlépje a záróvonalat és a motor forgalmi sávjába lépjen. A baleset egyik okozója tehát a szabálytalanul parkoló gépkocsi volt. A baleset bekövetkezéséhez vezető közlekedési szabálysértéseket mérlegelve a másodfokú bíróság úgy látta, hogy kármegosztás alkalmazása indokolt, és annak a mértékét az I.r. felperesre terhesebben 60-40%-ban állapította meg. Az I-II.r. alperesek helytállási kötelezettségét a baleset idején hatályos, a gépjármű üzembentartójának kötelező felelősségbiztosításáról szóló 171/2000. (X.13.) Korm. rendelet (R.) 2. §-ának (2) bekezdése és 9. §-ának (2) bekezdése alapján megállapította azzal, hogy a fizetési kötelezettségük a Ptk. 344. §-ának (1) bekezdése alapján egyetemleges.

A vagyoni károkra az elsőfokú bíróság által az I.r. felperes javára megítélt 6.755.172 forintból levonta a bukósisak 100.000 forintos értékét, mert annak viselését és így a tönkremenetelét nem látta bizonyítottnak. Az alpereseket ezért 6.655.172 forint 40%-ának a megfizetésére kötelezte. Ugyanígy járt el a járadéknál is, amennyiben a havi 8.000 forint 40%-ának megfizetésére kötelezte az alpereseket.

A nem vagyoni kártérítésnél a másodfokú bíróság úgy látta, hogy az I.r. felperes felróható közrehatására is figyelemmel 2.500.000 forint az az összeg, amely az őt ért nem vagyoni hátrányok kiegyenlítésére alkalmas. Ebből az I.r. alperes már 1.500.000 forintot kifizetett, így további 1.000.000 forint megfizetésére kötelezte.

A jogerős ítélet ellen a felperesek és a II.r. alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet.

A felperesek felülvizsgálati kérelmükben a kármegosztás mellőzésével a teljes káruk egyetemleges megfizetésére kérték az alperesek kötelezését, kivéve a motorral kapcsolatos kár megtérítését, amelyre az I.r. felperes csak az I.r. alperes kötelezését kérte. Az I.r. felperes a nem vagyoni kárának 6.000.000

forintban való megállapítását kérte, a II.r. felperes pedig 2.000.000 forint, míg a III-IV.r. felperések személyenként 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítést követeltek és a kérelmeik indokaként a perben beadott irataik tartalmára hivatkoztak.

A II.r. alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és vele szemben a keresetet elutasító elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Arra hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság a helytállási kötelezettségét az ismeretlen gépkocsi üzembentartójának károkozása folytán állapította meg, de azt nem vizsgálta, hogy a kártalanítási számla kezelőjeként a helytállási kötelezettségének terjedelme hogyan igazodik az ismeretlen károkozónak a Ptk. 344. §-a szerinti felelősségéhez. Álláspontja szerint az R. 10. §-ának (1) és (3) bekezdése alapján a helytállási kötelezettsége nem áll fenn. A motorkerékpárban keletkezett kár megtérítésére pedig a kártalanítási kötelezettsége amúgy sem terjedne ki.

A felperések a II.r. alperes felülvizsgálati kérelmére tett ellenkérelmükben a jogerős ítéletnek a II.r. alperes egyetemleges marasztalásáról hozott rendelkezésének a hatályában való fenntartását kérték.

Az I.r. alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275. §-ának (2) bekezdéséből következően a jogerős ítéletet csak a felülvizsgálattal támadott részében, és a Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján abban a körben vizsgálta, hogy a felülvizsgálati kérelmekben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelmek részben, az alábbiak szerint alaposak.

A perbeli baleset az I.r. felperes által vezetett motorkerékpár és az I.r. alperes biztosítottja által vezetett személygépkocsi ütközése során következett be. Az ismeretlen rendszámú, parkoló autó - amennyiben akadályozta a forgalmat, és kikerülésére, a záróvonal átlépésére kényszerítette az I.r. alperes biztosítottját - az a közlekedés szempontjából szabálytalan volt, és közlekedésrendészeti-szabálysértési következményei lehettek volna. A szabálytalan parkolásával azonban nem vált a baleset egyik okozójává, ezért a másodfokú bíróság tévesen állapította meg a balesetben való közrehatását.

A baleset egyedüli okozója az I.r. alperes biztosítottja volt, mégpedig azzal, hogy az álló autó kikerülését szabálytalanul, úgy hajtotta végre, hogy nem adott elsőbbséget a szemből, a saját sávjában közlekedő I.r. felperesnek, és még a kikerülés közben is rosszul manőverezett. A parkoló autó kikerülésére lehetőség volt,

és az I.r. alperes biztosítottja ezt az I.r. felperes motorjával való ütközés nélkül is megtehetette volna. A parkoló autónak a balesetben sem tevőleges, sem mulasztásos magatartása nem volt, az, hogy rossz helyen állt, és más közlekedőket a kikerülésre kényszerített, ilyen magatartásnak nem tekinthető, mert annak a balesettel semmiféle okozati összefüggése nincs. Ebből következően nincs jelentősége a II.r. alperes jogi védekezésének sem. A II.r. alperes sem önállóan, sem az I.r. alperessel egyetemlegesen kártérítésre nem kötelezhető.

Az I.r. felperes és az I.r. alperes biztosítottjának kártérítési felelőssége a Ptk. 346. §-ának (1) bekezdésére figyelemmel a 339. §-ának (1) bekezdése alapján vizsgálendő. Az elsőfokú bíróság az I.r. felperes balesetben való közrehatását nem állapította meg, a másodfokú bíróság azonban a tényállást kiegészítette, és az I.r. felperesnek az egy keréken való közlekedését, ezzel a balesetben való közrehatását megállapítva, lényegében őt tette a kár okozójává és terhére 60-40%-os kármegosztást alkalmazott.

A kármegosztás azonban azt jelenti, hogy a károsult maga is károkozó volt, és a magának okozott kárt nem háríthatja át, így annak viselésére köteles. Miután az I.r. alperes maga hivatkozott a saját érdekében az I.r. felperes károkozására, a bizonyítási kötelezettség e tekintetben a Pp. 164. §-ának (1) bekezdése szerinti eljárási szabályból következően őt terhelte és neki kellett bizonyítania az I.r. felperesnek a balesetben való felróható magatartását.

Az ütköző járműveken - az Opel gépkocsin és a motorkerékpáron - fellelhető nyomokból a műszaki szakértő arra következtetett, hogy a motor első kereke emelkedett helyzetben előbb a gépkocsi motorháztetőjére, majd a szélvédőjére csapódott. A szakértő, majd a véleménye alapján a másodfokú bíróság is abból a nem bizonyított tényből indult ki, hogy ez a helyzet azért alakult ki, mert az I.r. felperes egy keréken közlekedett. Tény, hogy az I.r. felperes korábban említett egy rövid szakaszon való egykerekezést, de bukkanót is, ami megdobta a motort. Ezt azonban a perben nem vizsgálták, és semmi sem bizonyítja, hogy a baleset szempontjából lényeges részen és időben az I.r. felperes egy keréken való közlekedése megállapítható-e, holott csak ennek lehetne jelentősége. Fékezési nyomról a szakértő is említést tesz, de arról nem szól, hogy egy keréken hogyan lehet fékezni, vagy a fékezésnek a motor mozgásában mi volt a szerepe. Emellett nem hagyható figyelmen kívül, hogy a balesetet okozó Opel gépkocsi előtt közvetlenül haladó, ugyancsak kikerülést végrehajtó autó vezetője egykerekezést nem látott, ezért teljességgel életszerűtlen, hogy az I.r. felperes ezt követően kezdjen ilyen manővert, amikor a másik oldalon a sávot nehezítő, parkoló autót ő is észleli. Az I.r. felperessel szemben - akit az Opel autó vezetője hozott baleseti helyzetbe - nem támasztható az elvárhatóság szempontjából az a követelmény, hogy az álló, és az azt kerülő autó közötti mintegy 2-

2,5 méterre tett távolságon áthaladva kerülje el az ütközést. Ezt a másodfokú bíróság szerint az egy keréken való haladás zárta ki - amelynek a ténye nem bizonyított -, de az sem állapítható meg, hogy egyáltalán elérne-e a két autó között a motorkerékpár, amelyet a szakértői vélemény sem igazolt. A másodfokú bíróság az Opel gépkocsi vezetőjének hibájaként rótta fel a kikerülésre vonatkozó szabályok megsértését, és azt, hogy az álló gépkocsi mellett való elhaladás után nem tért nyomban vissza az úttest jobb oldalára, hanem tovább haladt a baloldalon, hogy az úticéljának eléréséhez nagyobb sugarú ívben tudjon kanyarodni. Ebből pedig éppen az következik, hogy a károkozás döntő mozzanata, a baleset oka az I.r. alperes biztosítottjának újabb téves manővere volt. Az ebben való közrehatás tényét az I.r. alperes nem tudta bizonyítani, ellenkezőjét a másodfokú bíróság a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen mérlegelésével, a Pp. 206. §-ának (1) bekezdésében foglaltak megsértésével állapította meg.

Az I.r. felperes szabálytalan közlekedésére, és arra, hogy a balesetet akár fékezéssel, akár kormányzással elkerülhette volna, a perben nincs bizonyíték. Ebből következően az I.r. alperes a biztosítottjának károkozásáért az R. alapján teljes mértékben helytállásra köteles.

Az I.r. felperest ért vagyoni károk mértéke a perben nem volt vitás. Az I.r. felperes a felülvizsgálati kérelmében tagadta a bukósisak nélküli közlekedését, és kérte a bukósisak megrongálódásából eredő kárának a megtérítését is. E körben a Legfelsőbb Bíróság az elsőfokú bíróság döntésével ért egyet, amely a bizonyítékok helyes mérlegelésén, és azon az okszerű következtetésen alapul, hogy viselése hiányában az I.r. felperes fejsérülést szenvedett volna, amelytől a bukósisak használata megóvta.

Az I.r. alperesnek a Ptk. 355. §-ának (1) bekezdése alapján meg kell térítenie az I.r. felperesnek a (4) bekezdés szerinti mértékben a vagyoni és a nem vagyoni kárait.

A vagyoni károk összegét az elsőfokú bíróság állapította meg helyesen, és nem tévedett az I.r. felperest ért nem vagyoni hátrányok kiegyensúlyozására alkalmas nem vagyoni kárpótlás összegében sem. A másodfokú bíróság az általa megállapított nem vagyoni kártérítés összegénél értékelte az I.r. felperes balesetben való közrehatását is, ez azonban a korábban kifejtettek szerint nem állapítható meg. Az elsőfokú bíróság által megállapított nem vagyoni kártérítés összegének sem a felemelésére, sem a leszállítására nincs alap.

A II-III-IV.r. felperesek az I.r. felperes közeli hozzátartozóiként követeltek nem vagyoni kártérítést, amelyet mindkét fokú bíróság alaptalannak tartott. A döntéssel a Legfelsőbb Bíróság egyetért, indokait azonban kiegészíti.

A II.r. felperes nem vitásan 2004. május 8-án, a baleset utáni évben kötött házasságot az I.r. felperessel, a gyermekeik pedig azt

követően, 2004. szeptember 1-jén, illetőleg 2007. február 24-én születtek. Az ő kárigényük kapcsán azt kellett eldönteni, hogy keletkezett-e káruk és saját jogon érvényesíthetnek-e nem vagyoni kártérítést azon az alapon, hogy a közeli hozzátartozójuk korábban más hibájából egészségkárosodást szenvedett, és az azóta is fennáll. Ebben a körben abból kell kiindulni, hogy a károkozó a kárt csak a meglévő vagyonban, illetőleg létező személyhez fűződő jogokban okozhat, annak megsértésével. Közeli hozzátartozók esetében a nem vagyoni kártérítés annak alapján állhat fenn, hogy a károkozaskor már vannak, élnek azok a közeli hozzátartozók, akiknek ekként van többféle védett személyhez fűződő joguk, amely a károkozással sérült. Ebből következően, ha a kár okozásakor még nem létező hozzátartozói kapcsolatokról van szó, azok később keletkeznek, így azok esetében a kár okozása fogalmilag kizárt. Ez esetben jelentősége van annak a kár okozásától független helyzetnek is, hogy a házasságkötés az érintettek döntése, miként a gyermekek vállalása is, ezek esetében azzal, hogy a család egyik tagja eleve egészségkárosodott állapotban szerepel majd a családban. A II-III-IV.r. felperesek esetében tehát a károkozó helyett helytállásra köteles I.r. alperes nem vagyoni kártérítés megfizetésére nem kötelezhető.

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részét a Pp. 275. §-ának (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és a jogszabályoknak megfelelő elsőfokú ítéletet a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az I.r. alperest a Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazott 81. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a felperesek együttesen megállapított fellebbezési és felülvizsgálati eljárási költségének, míg a felpereseket a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján a II.r. alperes együttes fellebbezési és felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére.

Az I.r. alperes a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet (R.) 13. §-ának (2) bekezdése alapján köteles a fellebbezési és felülvizsgálati illetéknek az állam részére való megtérítésére, míg a felperesek költségmentessége folytán le nem rótt és a pervesztességükhöz igazodó további illetékeket az R. 13. §-ának (1) bekezdésére figyelemmel a 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2010. november 3.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Besenyeiné dr. Varga Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Udvary Katalin s.k. bíró

*A kiadmány hitelével:*

*bíróági tisztviselő*